

LUNG CANCER TREATMENT: AN OVERVIEW

KONSTANTINOS N. SYRIGOS, M.D., Ph.D.

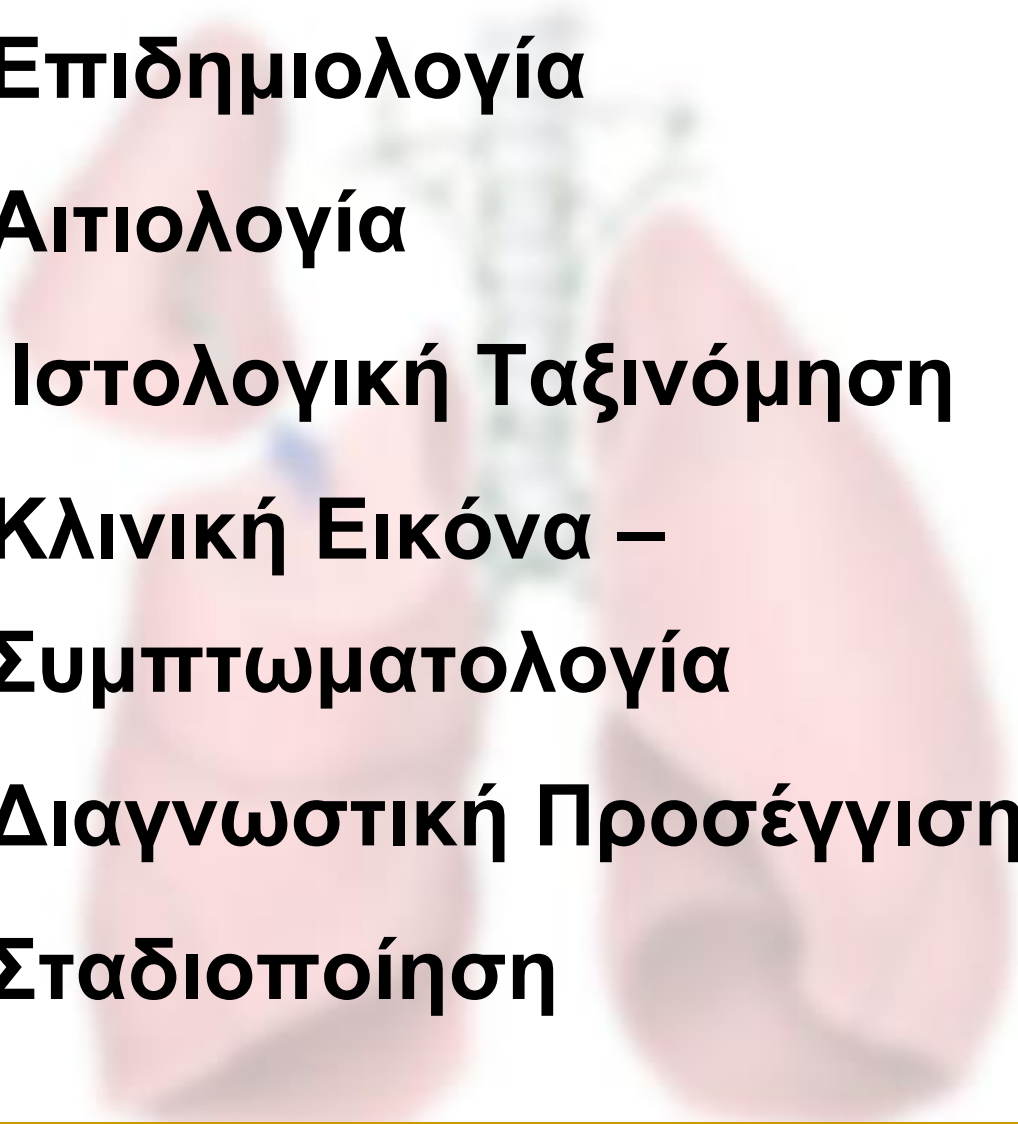
- Αναπλ. Καθηγητής Παθολογίας-Ογκολογίας, Ιατρικής Σχολής Αθηνών.
- Διευθυντής Ογκολογικής Μονάδας, Νοσ. «Η Σωτηρία».
- *Visiting Professor of Thoracic Oncology, Yale Medical School, USA.*

Lung cancer is the most common cancer worldwide, yet...

...lung cancer is surrounded by negativity:

- *Stigmatised* by its association with tobacco – seen as “self inflicted”
- Low media profile - *underreported*
- Little *celebrity* interest
- Some clinician and general public hopelessness about lung cancer and treatment outcomes: *nihilistic approach*
- *Insufficient funding* for lung cancer research/treatments
- *Disparate* access to care and treatment

-
- **Επιδημιολογία**
  - **Αιτιολογία**
  - **Ιστολογική Ταξινόμηση**
  - **Κλινική Εικόνα –
Συμπτωματολογία**
  - **Διαγνωστική Προσέγγιση**
  - **Σταδιοποίηση**

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ

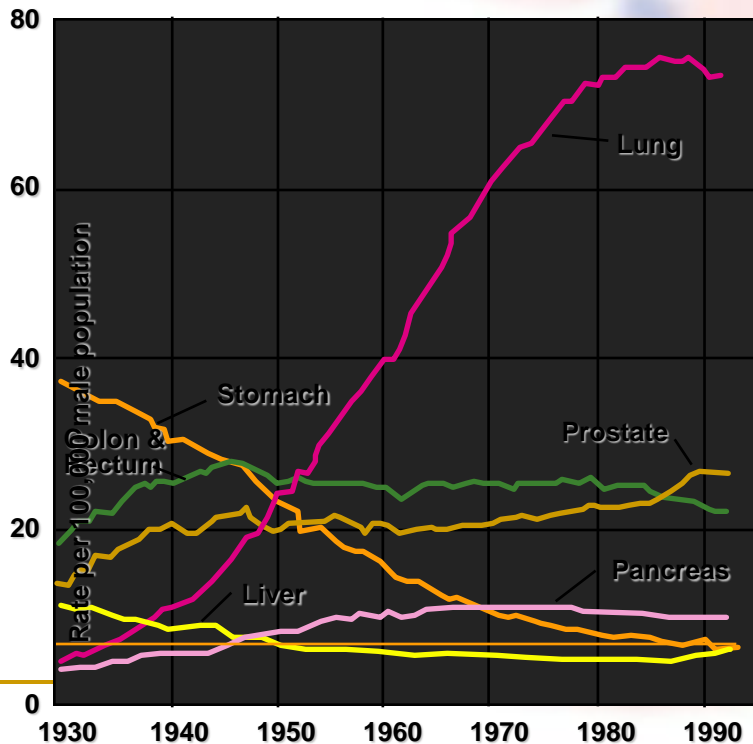

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ

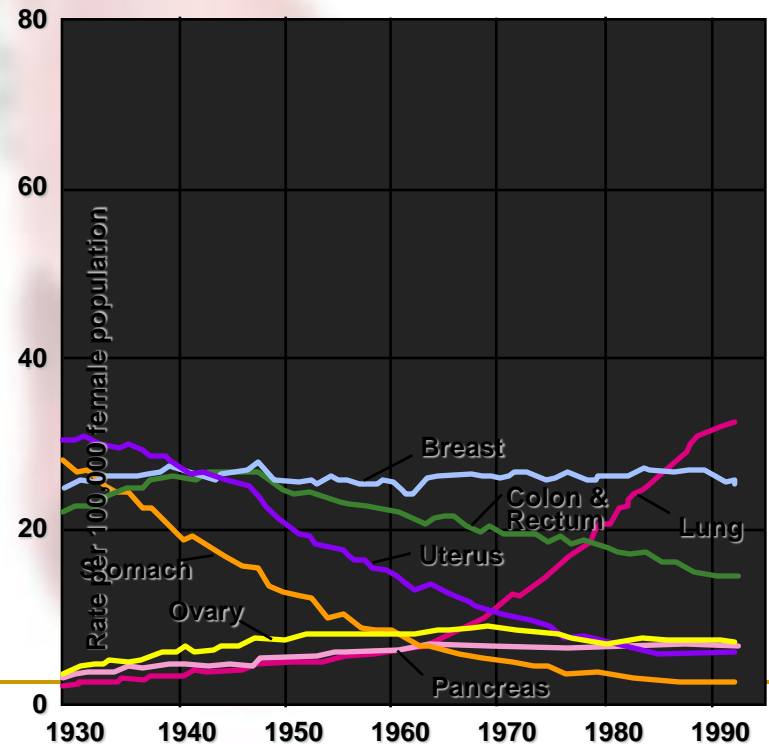
- Στις αρχές του 20ου αιώνα ο καρκίνος του πνεύμονα ήταν μια σπάνια κακοήθεια.
- Σήμερα το 28% των θανάτων από καρκίνο οφείλεται στο Ca του πνεύμονα.
- Παγκοσμίως αποτελεί την πρώτη αιτία θανάτου από κακοήθεια και για τα δυο φύλα.

Age-Adjusted Cancer Death Rates in US

Males

Females

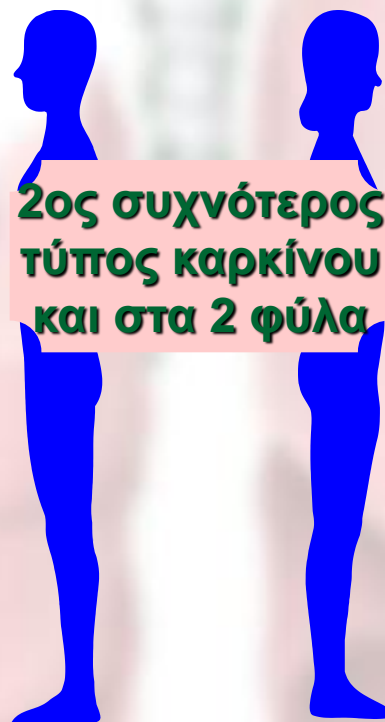

Επιδημιολογικά Δεδομένα

Men
675,300

Women
658,800

▪ Prostate	33%
Lung & bronchus	14%
▪ Colon & rectum	11%
▪ Urinary bladder	6%
▪ Melanoma of skin	4%
▪ Non-Hodgkin lymphoma	4%
▪ Kidney	3%
▪ Oral Cavity	3%
▪ Leukemia	3%
▪ Pancreas	2%
▪ All Other Sites	17%

■ 32% Breast
12% Lung & bronchus
■ 11% Colon & rectum
■ 6% Uterine corpus
■ 4% Ovary
■ 4% Non-Hodgkin lymphoma
■ 3% Melanoma of skin
■ 3% Thyroid
■ 2% Pancreas
■ 2% Urinary bladder
■ 20% All Other Sites

*Excludes basal and squamous cell skin cancers and in situ carcinomas except urinary bladder.
Source: American Cancer Society, 2003.

Επιδημιολογικά Δεδομένα

Men
675,300

Lung & bronchus	31%
▪ Prostate	10%
▪ Colon & rectum	10%
▪ Pancreas	5%
▪ Non-Hodgkin lymphoma	4%
▪ Leukemia	4%
▪ Esophagus	4%
▪ Liver/intrahepatic bile duct	3%
▪ Urinary bladder	3%
▪ Kidney	3%
▪ All other sites	22%

Women
658,800

25%	Lung & bronchus
■ 15%	Breast
■ 11%	Colon & rectum
■ 6%	Pancreas
■ 5%	Ovary
■ 4%	Non-Hodgkin lymphoma
■ 4%	Leukemia
■ 3%	Uterine corpus
■ 2%	Brain/ONS
■ 2%	Multiple myeloma
■ 23%	All other sites

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ

- Στις γυναίκες: η επίπτωση και η θνησιμότητα συνεχώς αυξάνεται.
- Στους άντρες: ελαφρά πτώση στην επίπτωση και θνησιμότητα από τη νόσο.
- Η επίδραση Ca πνεύμονα (θάνατος από καρκίνο + απώλεια χρόνων επιβίωσης) είναι μεγαλύτερη από το συνδυασμό Ca του μαστού, του προστάτη, του παχέος εντέρου και του ορθού.

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ

- Η μέγιστη επίπτωση της νόσου εντοπίζεται στην 5η και 6η δεκαετία της ζωής (45-69).
  - Οι μαύροι προσβάλλονται συχνότερα από τους λευκούς
  - Οι γυναίκες είναι πιο ευάλωτες από τους άντρες με την ίδια καπνιστική συνήθεια
-

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ

Ελλάδα:

- Η πρώτη χώρα στην Ε.Ε με τη μεγαλύτερη επίπτωση καρκίνου του πνεύμονα σε άτομα ηλικίας κάτω των 45 ετών.
  - Η 2η χώρα μετά την Πολωνία σε κατανάλωση καπνού (μεγαλύτερη συχνότητα στη Βόρειο Ελλάδα).
-

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ

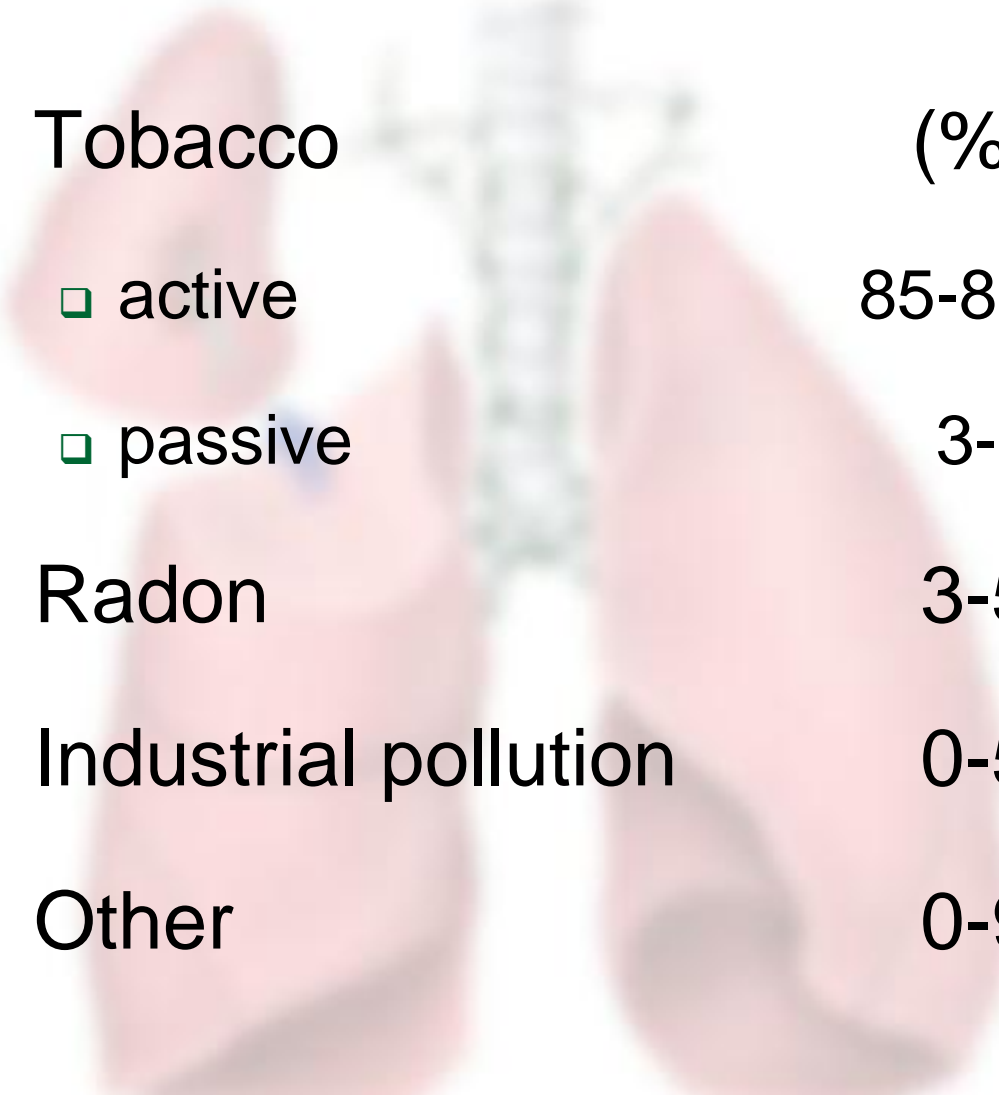

ΑΙΤΙΑ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΠΝΕΥΜΟΝΑ

- Κάπνισμα
- Παθητικό κάπνισμα
- Επαγγελματική έκθεση
- Ατμοσφαιρική ρύπανση
- Διατροφή
- Πνευμονοπάθειες
- Κληρονομικότητα

ΑΙΤΙΑ ΚΑΡΚΙΝΟΥ ΠΝΕΥΜΟΝΑ

■ Tobacco	(%)
□ active	85-87
□ passive	3-5
■ Radon	3-5
■ Industrial pollution	0-5
■ Other	0-9

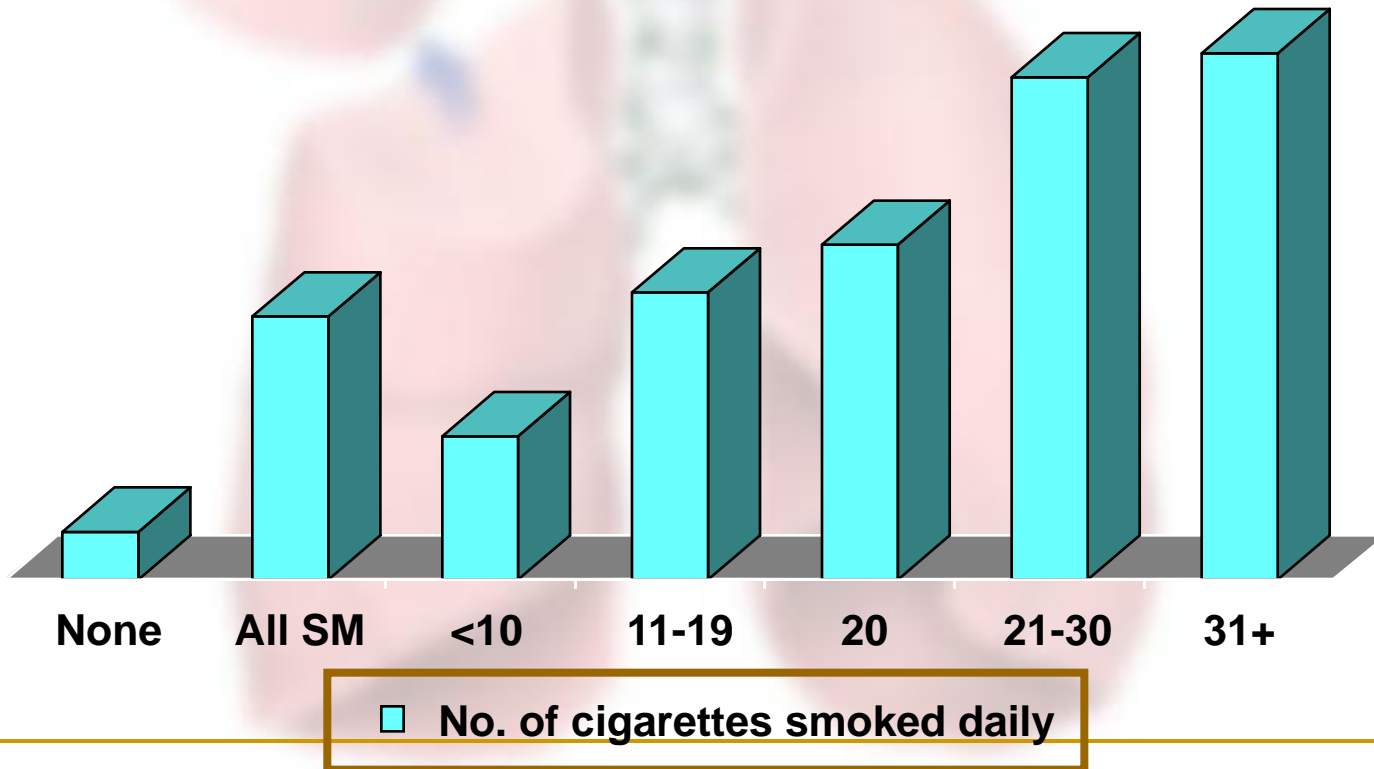

ΚΑΠΝΙΣΜΑ

- Ευθύνεται για το 90% των περιπτώσεων καρκίνου του πνεύμονα
- Το 15% των καπνιστών αναπτύσσει καρκίνο των πνευμόνων
- Ο καπνός του τσιγάρου περιέχει ~ 4000 χημικές ουσίες αρκετές από τις οποίες έχουν γνωστή καρκινογόνο δράση (βενζοπυρένια, νιτροζαμίνες, βενζανθρακένιο κ.α)
- Η αύξηση του κινδύνου είναι ανάλογη της έντασης και της τρίτης δύναμης της διάρκειας του καπνίσματος

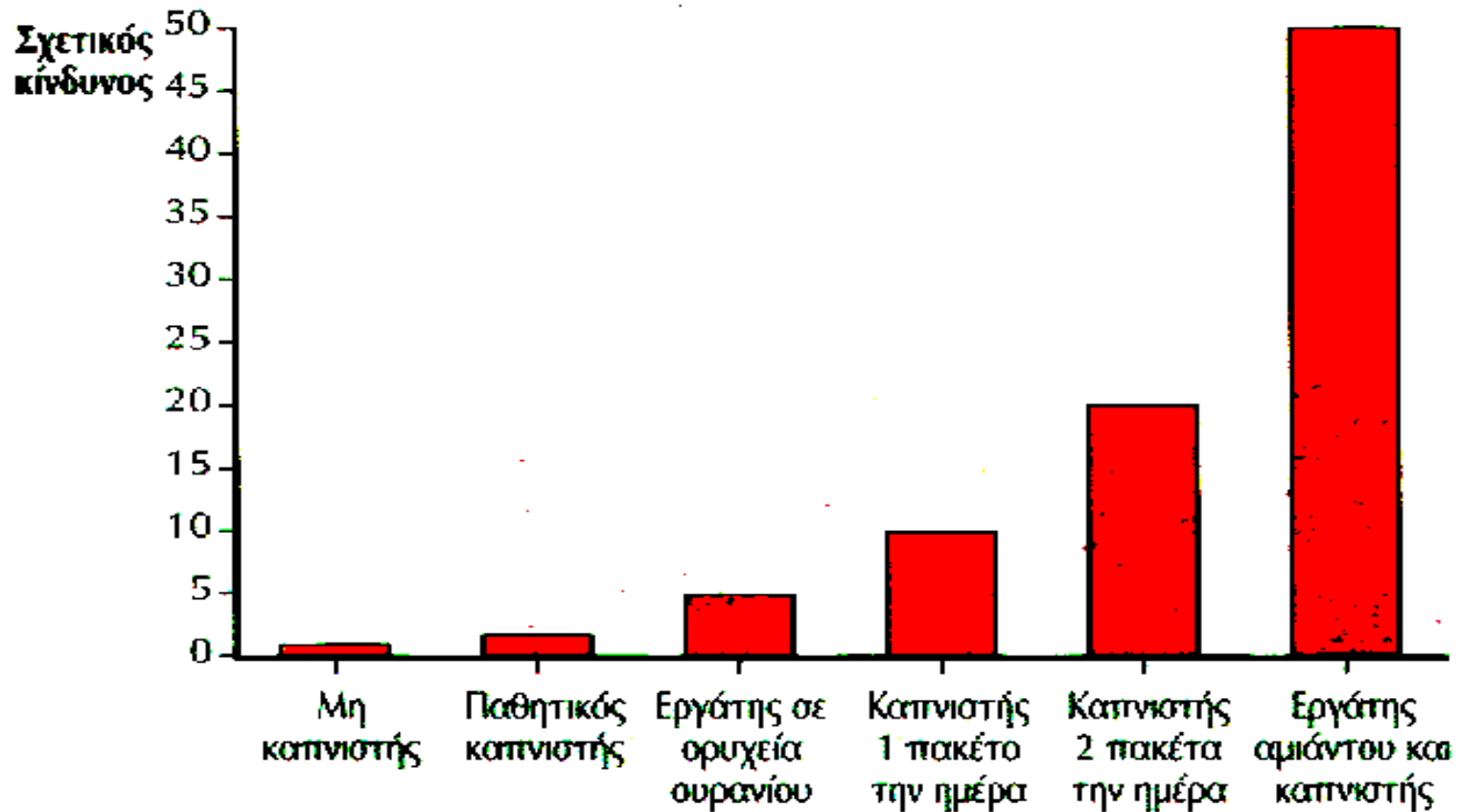
Relationship to Smoking

Mortality and Cigarette Smoking

ΚΑΠΝΙΣΜΑ

Σχετικός κίνδυνος για προσβολή από καρκίνο του πνεύμονα

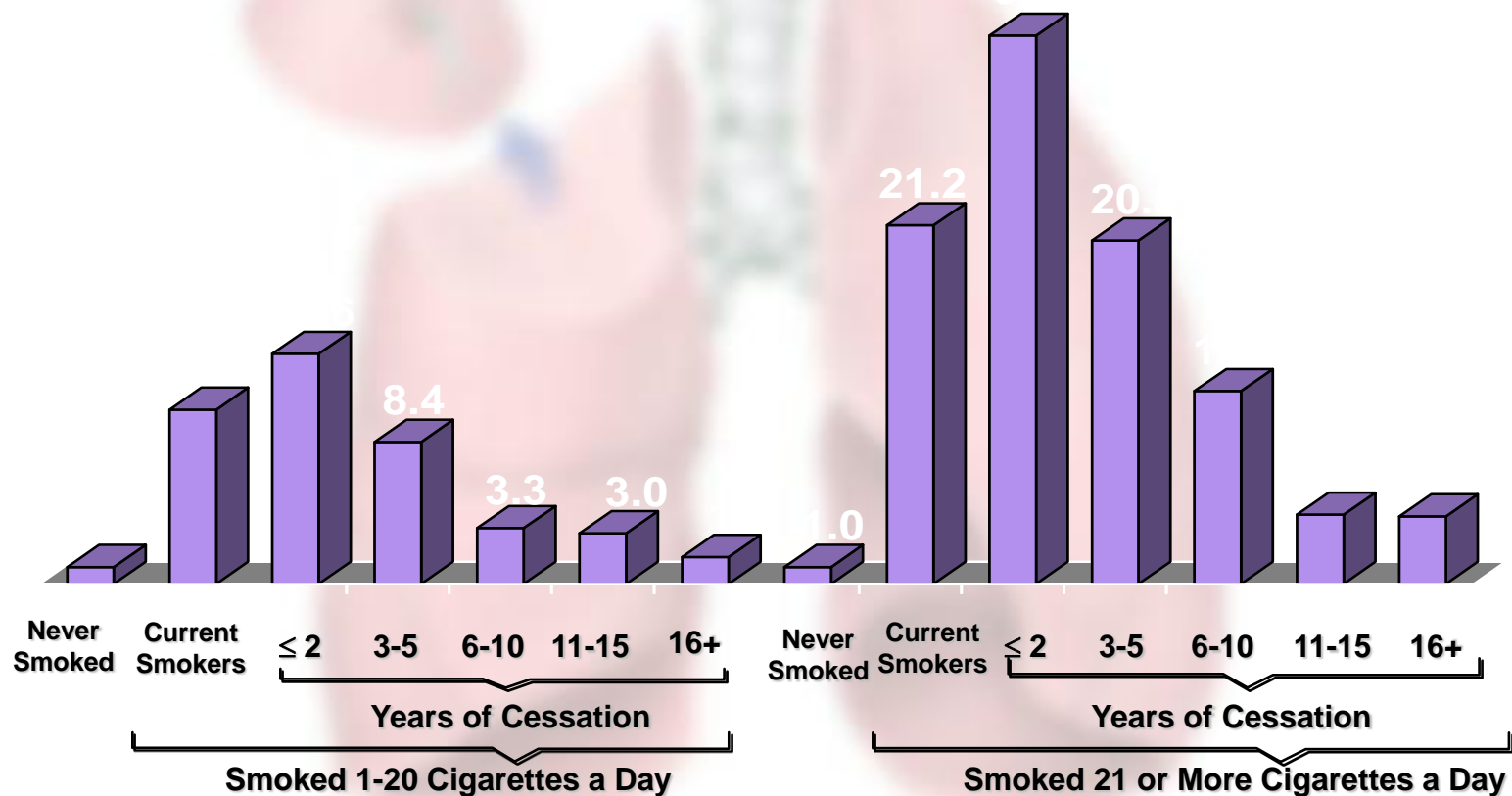

ΚΑΠΝΙΣΜΑ

- Ο σχετικός κίνδυνος μετά τη διακοπή του καπνίσματος μειώνεται στο 50% στα 5 χρόνια, 80% στα 10 χρόνια και μετά 15 προσεγγίζει αυτόν των μη καπνιστών
-

Lung Cancer Risk After Smoking Cessation*

* Garfinkel L, Silverberg E. *CA Cancer J Clin.* 1991;41:137-145.

ΠΑΘΗΤΙΚΟ ΚΑΠΝΙΣΜΑ

- **Σχετικός Κίνδυνος > 1.2**
- **Αυξημένο κίνδυνο για καρκίνο του πνεύμονα σε συντρόφους καπνιστών (1.2 – 2 φορές μεγαλύτερος κίνδυνος)**
- **Ακόμα μεγαλύτερος κίνδυνος εμφανίζεται στα παιδιά**
- **Στις Η.Π.Α ευθύνεται για 3000 νέες περιπτώσεις Ca πνεύμονα κάθε χρόνο**

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

- 5% με 10% όλων των ΚΠ
- Ο αμίαντος, τα προϊόντα καύσης του άνθρακα, οι πίσσες, τα ορυκτέλαια, το χρώμιο, το νικέλιο, το αλουμίνιο, τα αέρια μουστάρδας, το αρσενικό, το κάδμιο, το βηρύλλιο, το ραδόνιο κ.α
- Υπάρχει συνεργική δράση καπνίσματος με έκθεση σε αμίαντο, ραδόνιο και αρσενικό

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΑΜΙΑΝΤΟΣ

- Η ανάπτυξη αυτή εμφανίζεται μετά από 20 χρόνια συνεχούς έκθεσης
  - Ο σχετικός κίνδυνος σε μη καπνιστές είναι 5 ενώ σε καπνιστές πάνω από 50 (συνεργική δράση)
  - Για καρκινογένεση ευθύνεται και η μη επαγγελματική έκθεση στον αμίαντο
-

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ ΡΑΔΟΝΙΟ

- Ο σχετικός κίνδυνος εμφάνισης αυξάνει γραμμικά με την έκθεση
  - Εμφανίζει συνεργική δράση με το κάπνισμα
-

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΡΥΠΑΝΣΗ

- Η επίπτωση και η θνησιμότητα από Ca πνεύμονα είναι υψηλότερη σε αστικές περιοχές με αυξημένα επίπεδα ρύπανσης από ότι στις αγροτικές περιοχές
  - Το μέγεθος του σχετικού κινδύνου δεν έχει καθοριστεί ακόμα
-

ΔΙΑΤΡΟΦΗ

- **Αυξημένο κίνδυνο ΚΠ σε άτομα με διατροφή χαμηλής περιεκτικότητας σε βιταμίνη Α και Β-καροτένιο (φρούτα και λαχανικά)**
- **Η επίδραση των διατροφικών παρεμβάσεων που στοχεύουν σε αύξηση της πρόσληψης φρούτων και λαχανικών στον κίνδυνο για Ca πνεύμονα δεν έχει αποδειχθεί**

ΠΝΕΥΜΟΝΟΠΑΘΕΙΕΣ

Η πνευμονική ίνωση, η φυματίωση,
οι πνευμονικές ουλές αναφέρεται
επίσης πως παίζουν κάποιο ρόλο
στην ανάπτυξη καρκίνου στον
πνεύμονα

ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ

- Δεν έχει βρεθεί κάποιο συγκεκριμένο γονίδιο
- Υπάρχει γενετική προδιάθεση που οφείλεται στον πολυμορφισμό των γονιδίων που καθορίζουν την απάντηση του ξενιστή στους περιβαλλοντικούς παράγοντες (πρωτοογκογονίδια ,κατασταλτικά, γονίδια αποδυνάμωσης των καρκινογόνων, επιδιόρθωσης του DNA κ.α)

Προκαρκινωματώδεις καταστάσεις

- **Επιθήλιο βρόγχων :**
  - βασικά
  - βλενώδη
  - νευροενδοκρινικά
  - κροσωτά (τελικό στάδιο διαφοροποίησης)
- **Μετάπλαση, υπερπλασία, δυσπλασία**
- **Μέχρι καρκίνο μεσολαμβάν χρόνια**

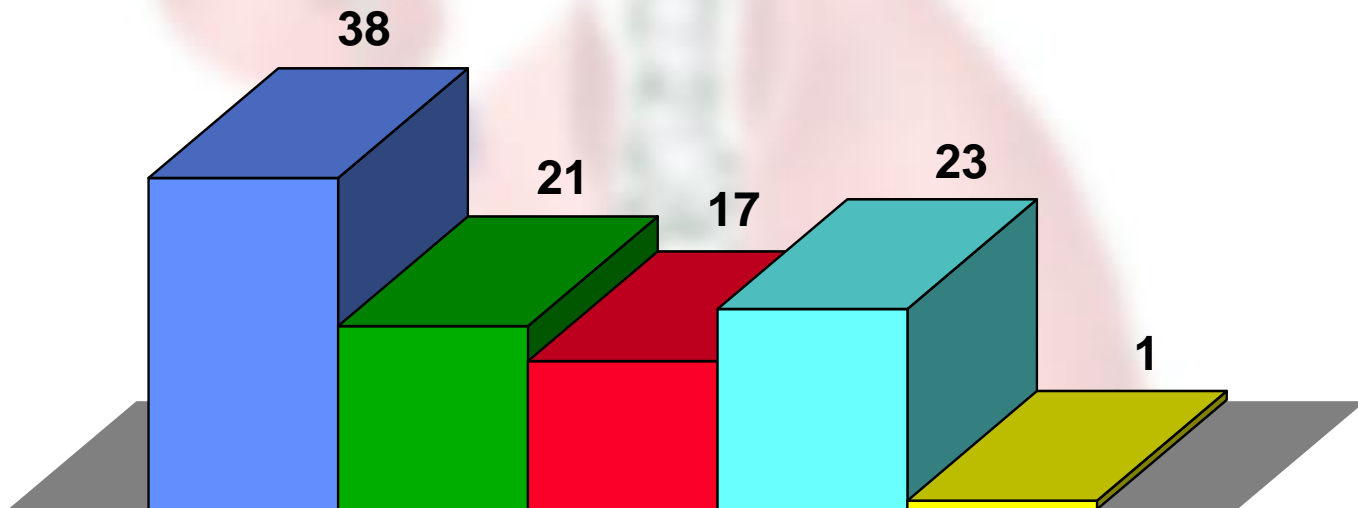

ΙΣΤΟΛΟΓΙΚΗ

ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ

Histologic Tumor Types Lung Cancer

■ Squamous

■ Adenocarcinoma

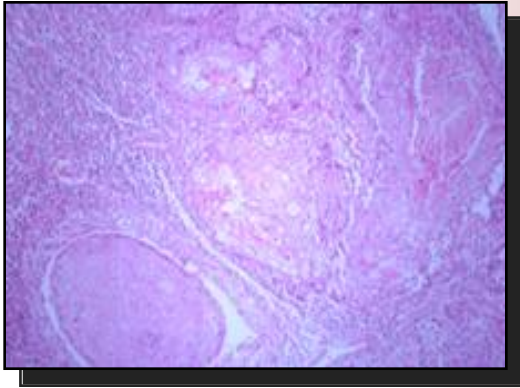
■ Large Cell

■ Small Cell

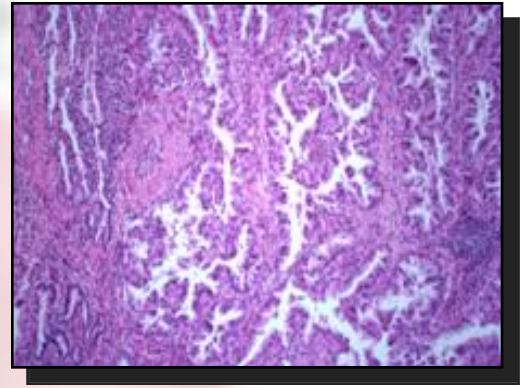
■ Bronchioalveolar

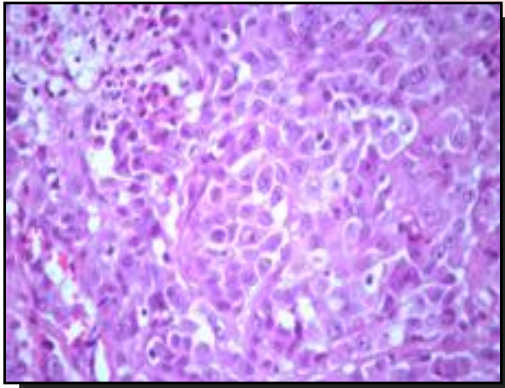
Histology by Tumor Type

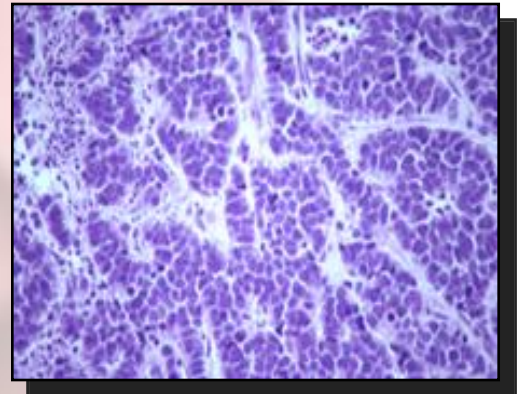
Squamous cell

Adenocarcinoma

Large cell carcinoma

Small cell carcinoma

Πλακώδες (ακανθοκυτταρικό)

- 1^ο σε συνότητα
- παρέγχυμα ή ενδοβρογχικά (συχνότερο) → απόφραξη
- συνήθως κεντρικής εντόπισης
- ανώμαλη (ανθοκραμβοειδή) παρυφή, συχνά νέκρωση
- συσχέτιση με προηγούμενη μετάπλαση βρογχικού επιθηλίου
- αργή ανάπτυξη
- παραλλαγή ο τύπος πλακώδους καρκίνου με ατρακτόμορφα κύτταρα

Αδενοκαρκίνωμα

- 3^ο σε συχνότητα, το συχνότερο σε ♀
- κυρίως περιφερικά
- ανάλογα με το βαθμό διαφοροποίησης :
  - σαφείς ή ασαφείς αδενικοί σχηματισμοί
  - με ή χωρίς παραγωγή βλέννης
  - αρκετά συχνά παρουσία κυττάρων πλακώδους τύπου, διαυγοκυτταρικών ή γιγαντοκυτταρικών στοιχείων.
- θηλώδης ή συμπαγής υπότυπος
- βρογχιολοκυψελιδικό καρκίνωμα :
  - αργή ανάπτυξη (ψευδώς (-) PET)
  - χαρακτηριστική α/α (εικόνα βραγχοπνευμονίας)
  - χαρακτηριστική βρογχόρροια

Μεγαλοκυτταρικό

- Υποποικιλίες με μορφολογικά και λειτουργικά χαρακτηριστικά που μοιάζουν με άλλους τύπους καρκίνου πνεύμονα ή μεταστατικού καρκίνου

Καρκινοειδές

- Ενδοβρογχική μάζα
- Αιμοραγική επιφάνεια

Μικροκυτταρικό

- 2^ο σε συχνότητα
- ο επιθετικότερος τύπος
- εμφάνιση και σε μικρότερες ηλικίες , ↑ συχν. σε ♀
- σε κεντρικούς βρόγχους
- Περιλαμβάνει κυτ. Νευροενδοκρινικού συστήματος
→ έκκριση πρωτεϊνών και ενζύμων που δρούν ως ορμόνες → ανιχνεύονται στο αίμα και προκαλούν παρανεοπλασματικά σύνδρομα

Ετερογένεια καρκίνου πνεύμονα

- Παρουσία στον ίδιο όγκο κυτταρικών στοιχείων δύο ή και περισσότερων ιστολογικών τύπων
- Συνήθως σε μη καλά διαφοροποιημένα καρκινώματα
- Χαρακτηρισμός τύπου με βάση τον υπερισχύοντα κυτταρικό πληθυσμό
- Αποτέλεσμα : - μη αναμενόμενη σε κάποιες περιπτώσεις βιολογική πορεία
  - ασυμφωνία μεταξύ παθολογοανατόμων
  - μετάσταση από τον επιθετικότερο τύπο

ΚΛΙΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ -

ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΟΛΟΓΙΑ

Συμπτώματα κατά σειρά συχνότητας

Σύμπτωμα	Συχνότητα
Βήχας	21
Αιμόπτυση	21
Θωρακικός πόνος	16
Δύσπνοια	12
Εξωθωρακικός πόνος	6
Ανορεξία και απώλεια βάρους	5
Τραχηλική μάζα	5
Καταβολή δυνάμεων	3
Σύνδρομο άνω κοίλης φλέβας	3
Βράγχος φωνής	3
Εκδηλώσεις από το ΚΝΣ	3
Ωμαλγία	2
Πληκτροδακτυλία	1

Κατάταξη συμπτωμάτων

- Γενικά συμπτώματα
  - Συμπτώματα από τον πρωτοπαθη όγκο
  - Συμπτώματα από την ενδοθωρακική εξωπνευμονική ανάπτυξη του όγκου
  - Συμπτώματα από τις εξωθωρακικές μεταστάσεις
  - Παρανεοπλασματικά συμπτώματα
-

Γενικά συμπτώματα

- **Αδυναμία**
- **Καταβολή**
- **Απώλεια βάρους**
- **Ανορεξία**

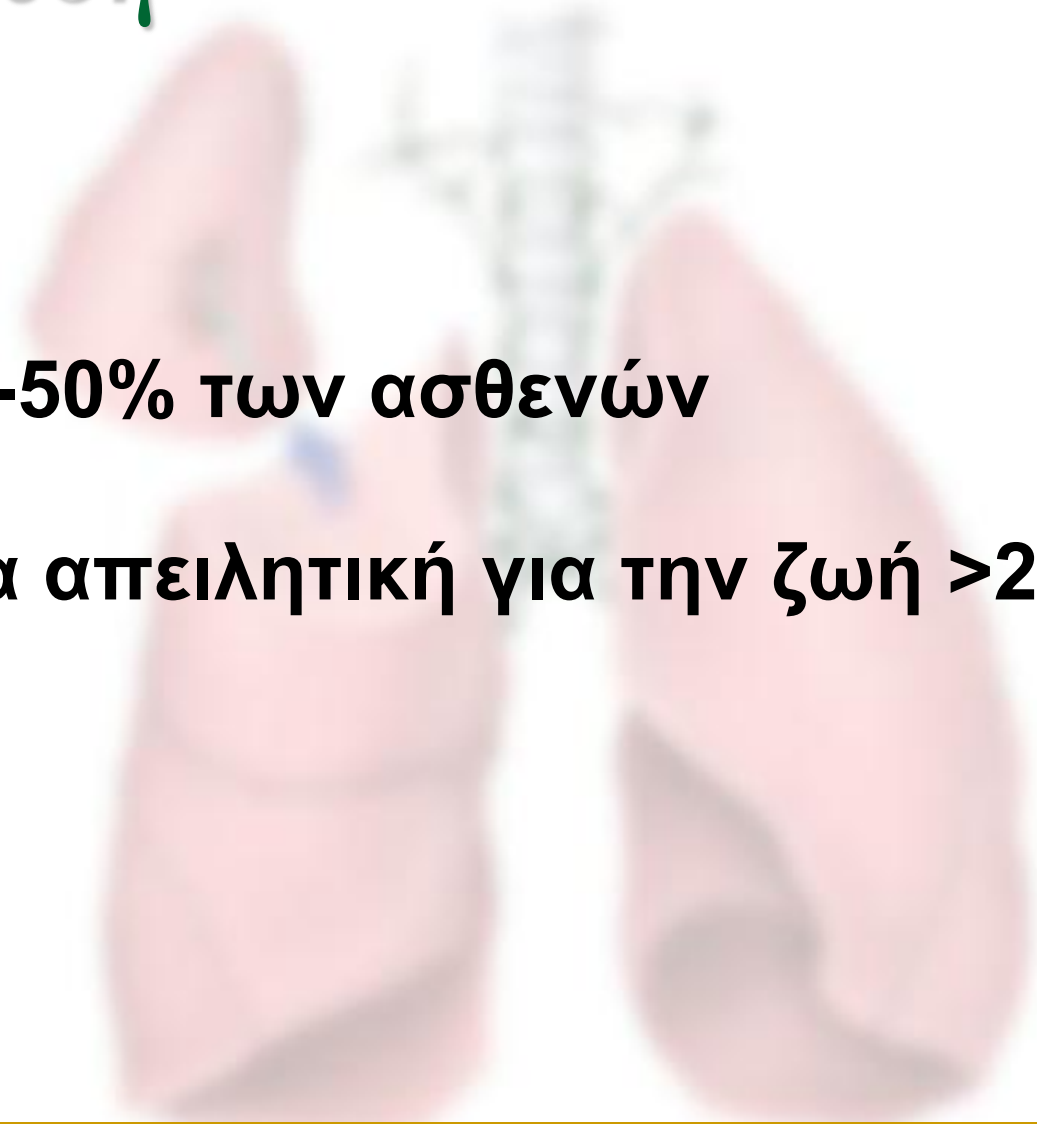
Συμπτώματα από τον πρωτοπαθή όγκο

- Βήχας
- Αιμόπτυση
- Θωρακικό άλγος
- Σημεία από την κλινική εξέταση
- Λοίμωξη
- Πυρετός

Βήχας

- Ενδοβρογχική ανάπτυξη μάζας ή διήθηση-εξέλκωση του βρογχικού βλεννογόνου
- Στο 50-75% των ασθενών
- Συχνά ως αλλαγή του χαρακτήρα του βήχα
- Συχνότερος στον πλακώδη και στον μικροκυτταρικό τύπο

Αιμόπτυση

- Στο 35-50% των ασθενών
  - Σπάνια απειλητική για την ζωή >200ml
-

Θωρακικό άλγος

- Στο 40% των ασθενών
- Υποδηλώνει διήθηση τοιχωματικού υπεζωκότα ή μεγάλων βρόγχων

Συμπτώματα από την ενδοθωρακική εξωπνευμονική επέκταση του όγκου

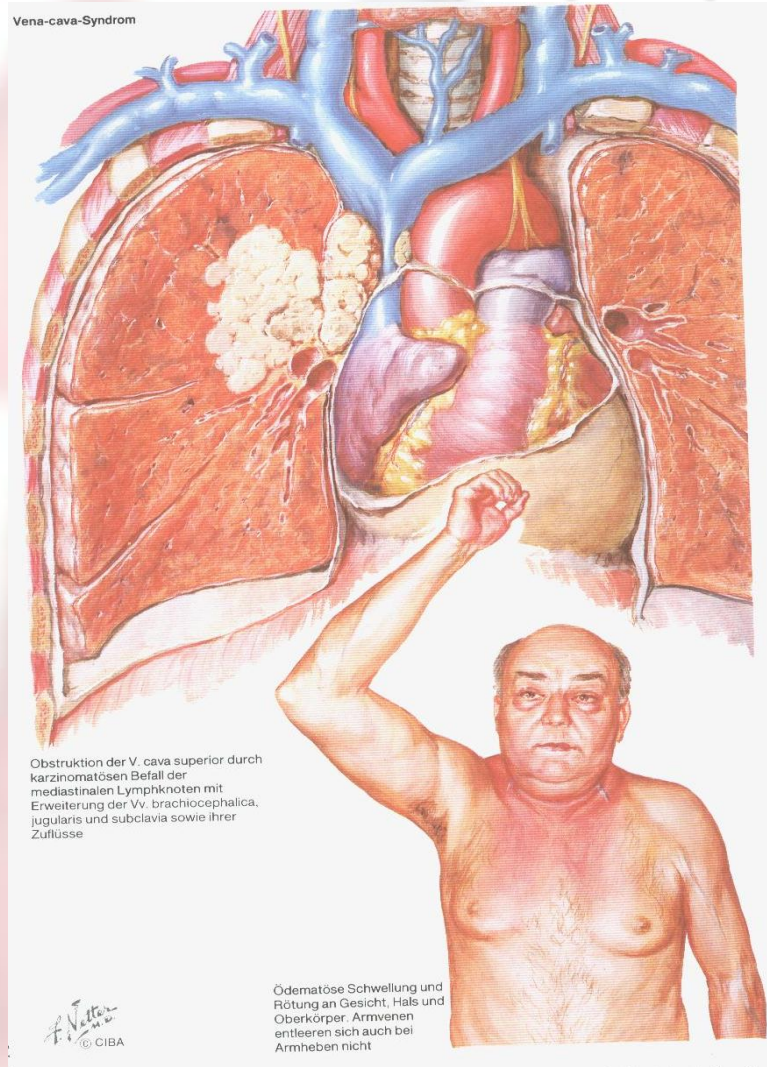
- Βράγχος φωνής
- Σύνδρομο άνω κοίλης
- Δυσφαγία
- Σύνδρομο Pancoast
- Σύνδρομο Horner
- Πλευριτική συλλογή
- Επέκταση στην καρδιά και στο περικάρδιο

Βράγχος φωνής

- **Αρκετά συχνό**
- **Πάρεση του παλίνδρομου λαρυγγικού. Συχνότερα παράλυση αριστερής φωνητικής χορδής.**
- **Υποδηλώνει διήθηση από καρκίνωμα, διογκωμένο λεμφαδένα ή συμμετοχή της αριστερής πύλης**

Σύνδρομο άνω κοίλης φλέβας

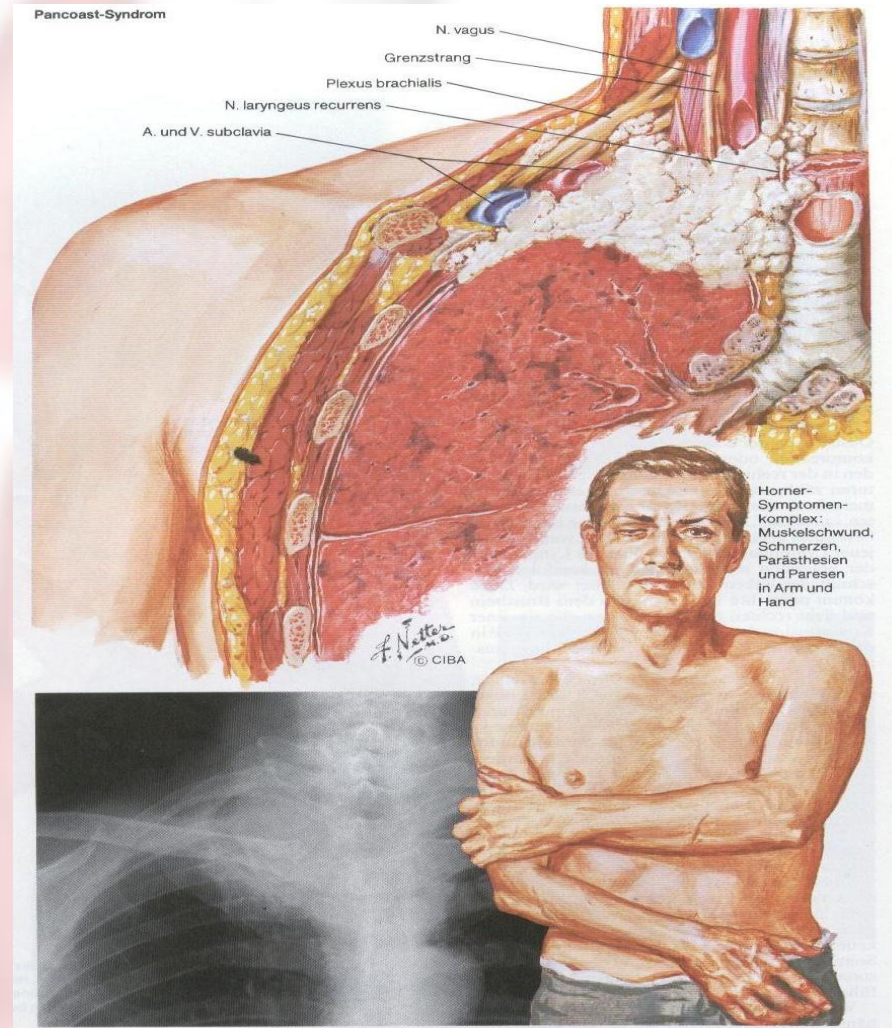

Σύνδρομο Horner

- Προκαλείται από διήθηση του αστεροειδούς συμπαθητικού γαγγλίου
  - Στην πλήρη εκδήλωσή του εμφανίζεται μύση, ενόφθαλμος, πτώση άνω βλεφάρου και ανιδρωσία στην προσβεβλημένη πλευρά
-

Σύνδρομο Pancoast

Πλευριτική συλλογή

- Στο 10-20% των ασθενών
- Σύστοιχα με τον όγκο
- Συλλογή εξιδρωματική και συχνά αιμορραγική

Συμπτώματα από τις εξωθωρακικές μεταστάσεις

Οι συνήθεις μεταστάσεις είναι στα εξής όργανα:

- Ήπαρ
- Επινεφρίδια
- Οστά
- Νευρικό σύστημα
- Δέρμα
- Λεμφαδένες

Παρανεοπλασματικές εκδηλώσεις

- Υπερτροφική πνευμονική οστεοαρθροπάθεια
  - Σύνδρομο Cushing
  - Σύνδρομο απρόσφορης έκκρισης ADH
  - Υπερασβεστιαμία
  - Σύνδρομο Lambert-Eaton
-

ΔΙΑΓΝΩΣΤΙΚΗ

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Diagnostic Procedures and Staging Work-Up

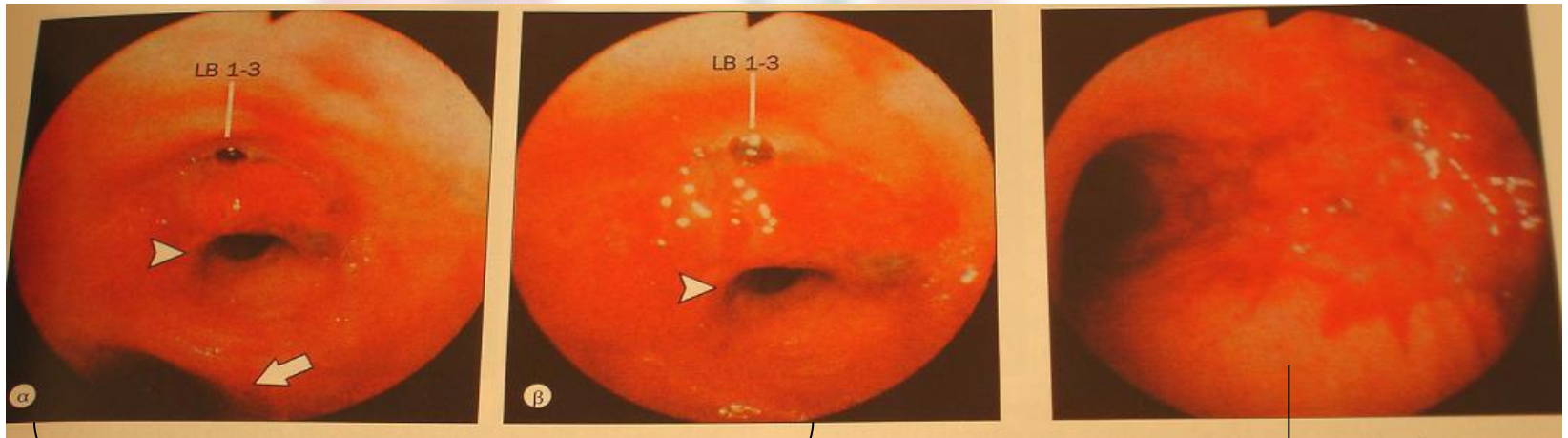
- **Diagnosis**
    - ❑ **bronchoscopy**
    - ❑ **fine needle aspiration**
    - ❑ **Cytology**
    - ❑ **Open Biopsy**
-

Βρογχοσκοπηση

- ❑ Ευαισθησία: 74-95% σε Ορατή Βλάβη
- ❑ <50% σε Μη Ορατή Βλάβη
- ❑ Απαιτούνται ≥ 3 Δείγματα
- ❑ Υψηλότερη Ευαισθησία σε βλάβες >2cm
- ❑ Η TBNA Ενισχύει την Αποτελεσματικότητα

Βρογχοσκόπηση

Πλακώδες Καρκίνωμα ΑΡ Άνω Λοβού

**Αδενοκαρκίνωμα
ΔΕ Στελεχιαίου Βρόγχου**

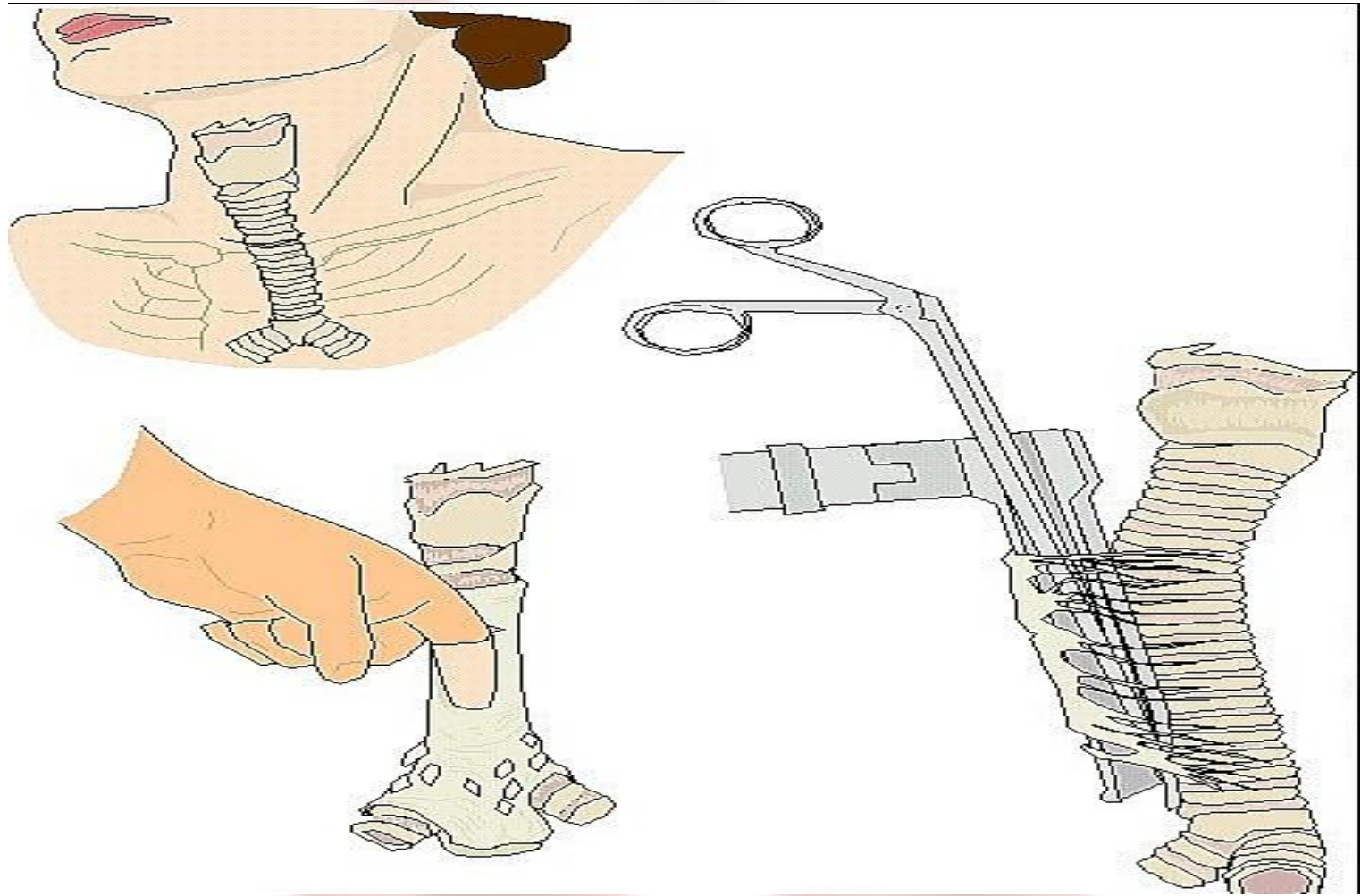
ΒΡΟΓΧΟΣΚΟΠΗΣΗ

Διαθωρακική δια Βελόνης Παρακέντηση (TBNA)

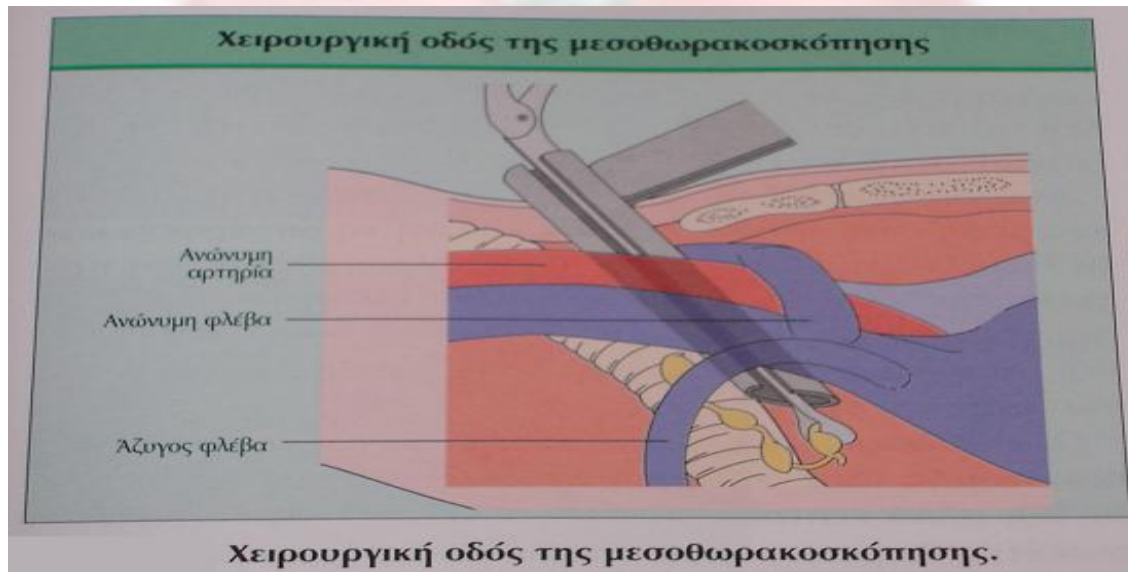
- Ευαισθησία: >90% και Ειδικότητα: 100%
- 20-50% Ψευδώς Αρνητικά
- Ενδείκνυται σε Περιφερικές,
Παρεγχυματικές Βλάβες

ΜΕΣΟΘΩΡΑΚΟΣΚΟΠΗΣΗ

Μεσοθωρακοσκοπηση

- ❑ Ευαισθησία: 81% και Ειδικότητα: 100%
- ❑ Μεσοθωρακικοί Λεμφαδένες
- ❑ Βιοψία Μεσοθωρακικής Μάζας

Video - Θωρακοσκοπηση

- ❑ Βιοψία Μεσοθωρακίου και Υπεζωκότα
- ❑ Αδιευκρίνιστος Ψηλαφητός Όζος
- ❑ Σταδιοποίηση – Εκτίμηση Εξαιρεσιμότητας

Εικόνα 10.11
Βιντεοθωρακο-
σκοπική βιοψία με
βελόνα.

Εικόνα 10.7
Καθετήρες
εργασίας σε VATS.

Κυτταρολογική Πτυέλων

- ❑ Ευαισθησία: έως 85% σε Κεντρικούς Όγκους
- ❑ Ειδικότητα: 99%
- ❑ Μικρή η Αξία της σε Περιφερικές Μάζες (<50%)

ΣΤΑΔΙΟΠΟΙΗΣΗ

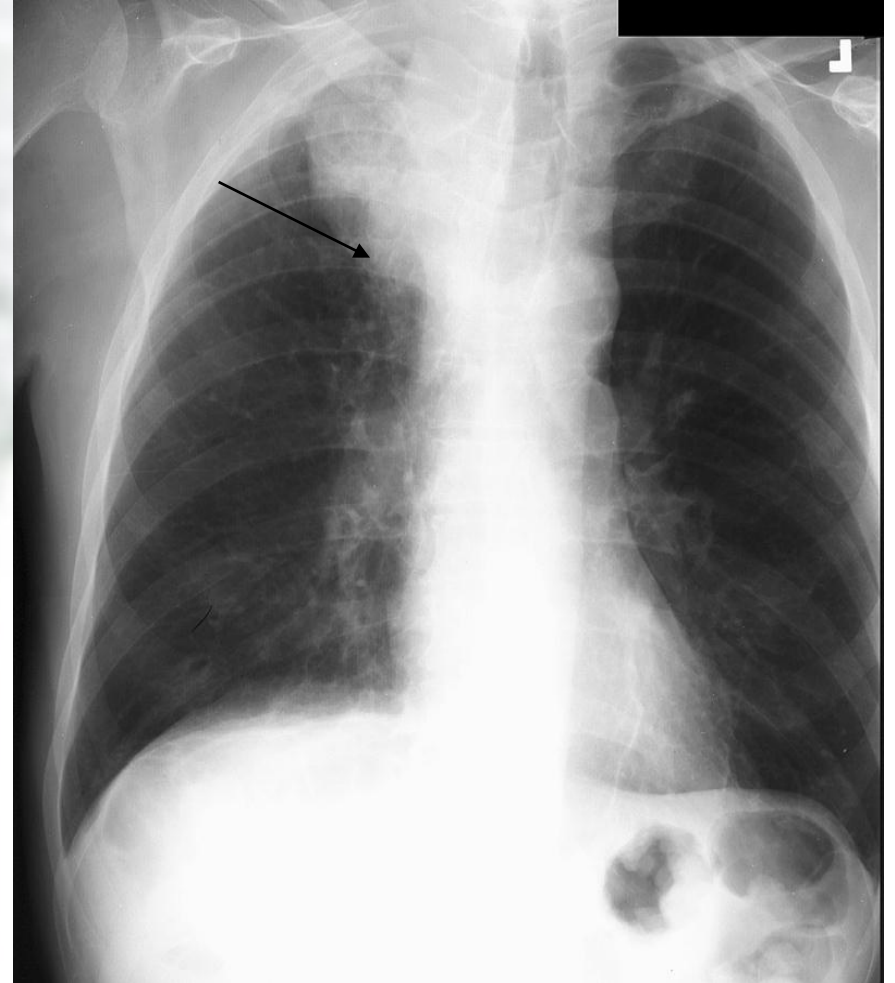
Diagnostic Procedures and Staging Work-Up

- **Staging work-up**
  - **history and physical**
  - **chest X-ray**
  - **blood counts, electrolytes**
  - **CT chest/upper abdomen**
  - **bone scan**
  - **CT/MRI brain**
  - **bone marrow aspiration (optional)**

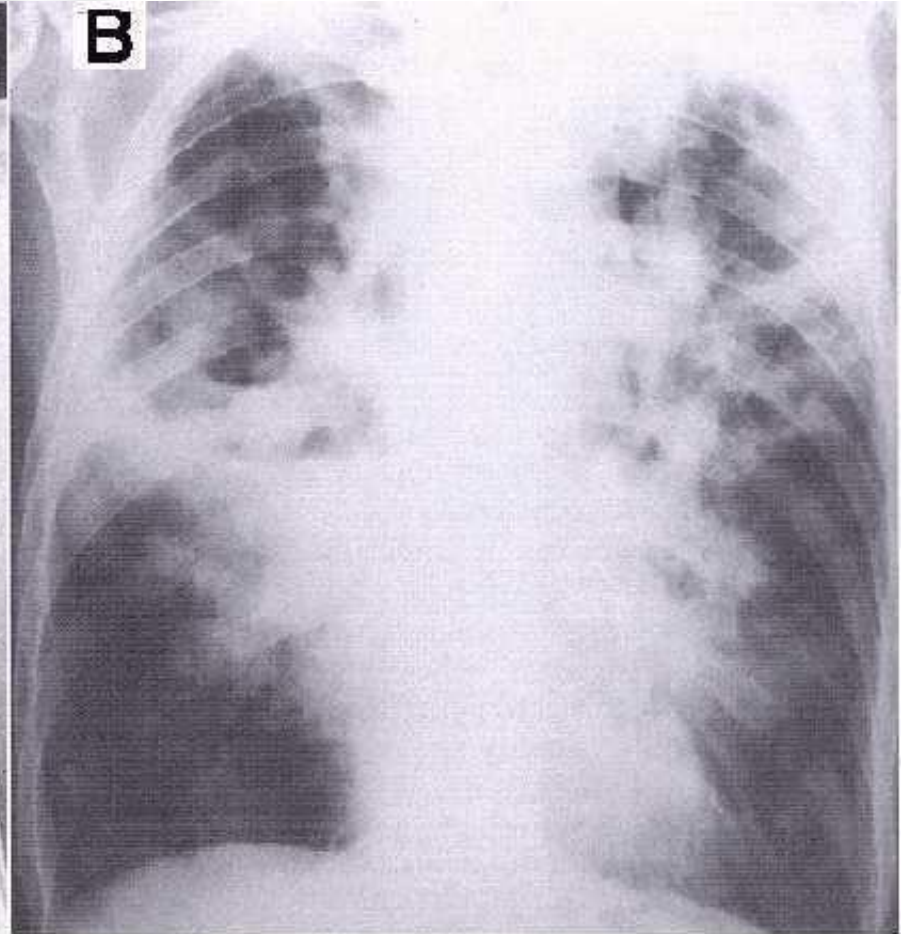
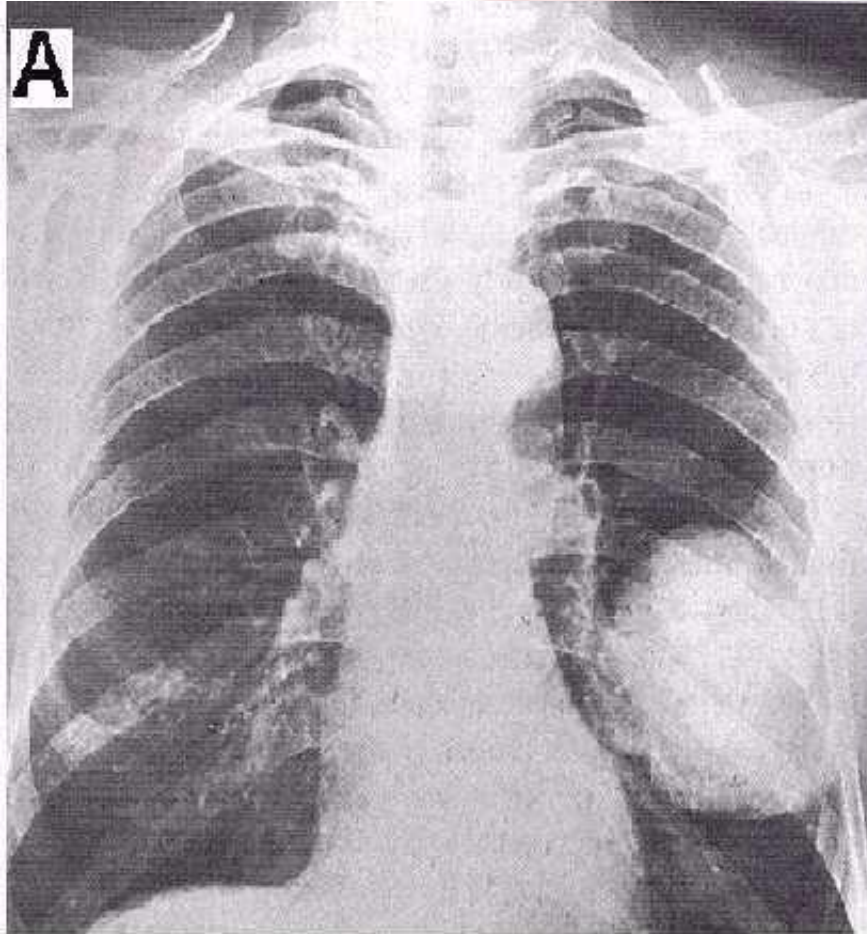
Α/α θώρακος (en face - profil)

- ❑ Μονήρης Πνευμονικός Όζος
- ❑ Ατελεκτασία
- ❑ Πύκνωση
- ❑ Εμφύσημα
- ❑ Υπεζωκοτική Συλλογή
- ❑ Ενδοθωρακικές Μεταστάσεις

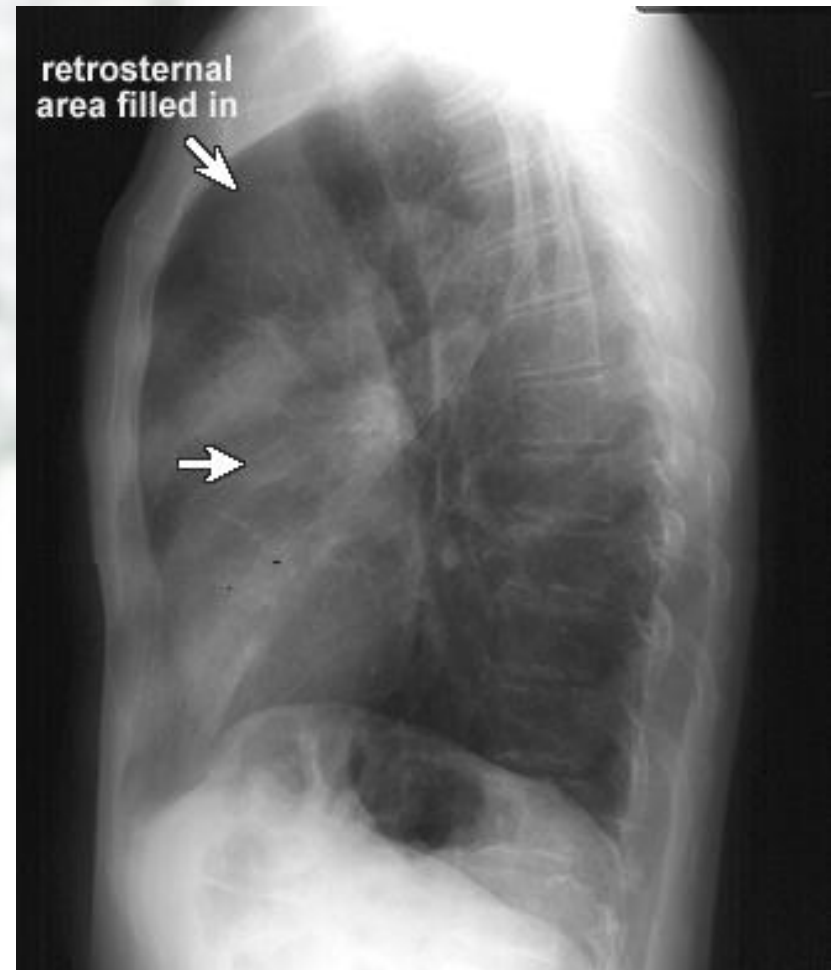
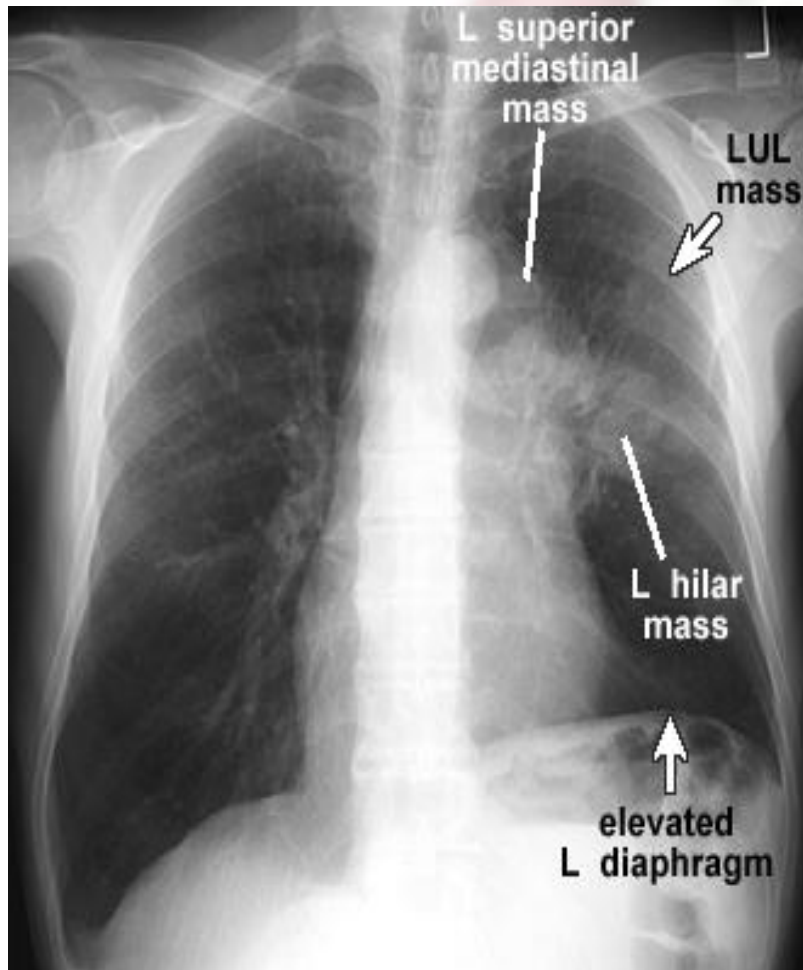
Α/α θώρακος

Α/α θώρακος

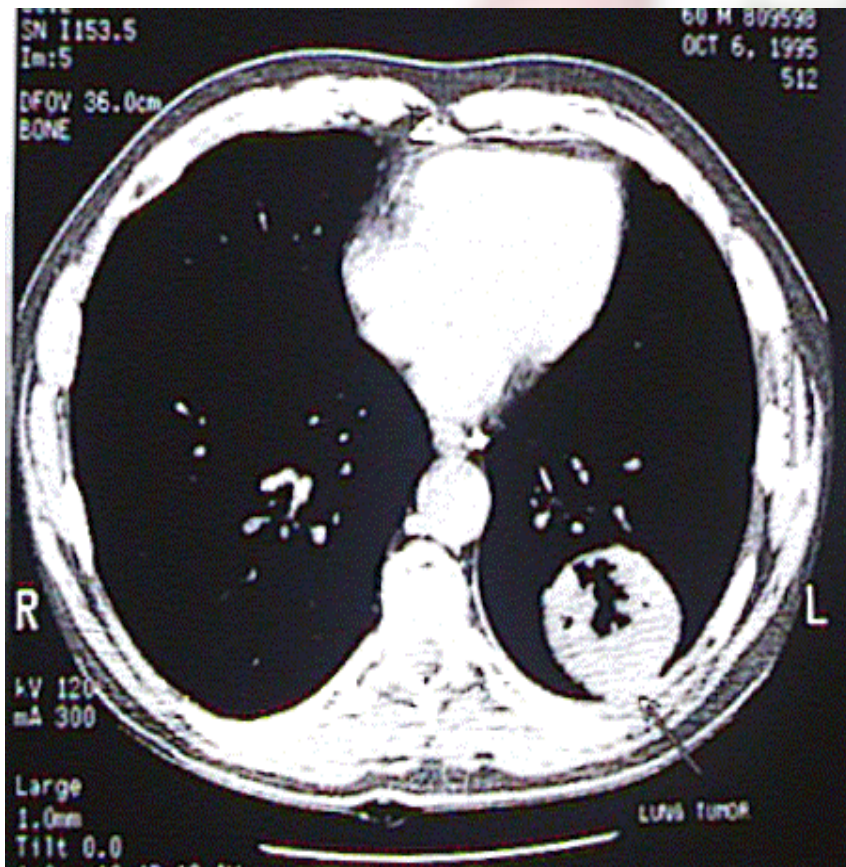
Α/α θώρακος

CT θώρακος

- Υψηλότερη Ευαισθησία σε σχέση με την Α/α (Μάζα > 1cm)
- Έλεγχος Παρεγχύματος και Μεσοθωρακίου
- Σταδιοποίηση και Έλεγχος Μεταστάσεων
- Spiral CT

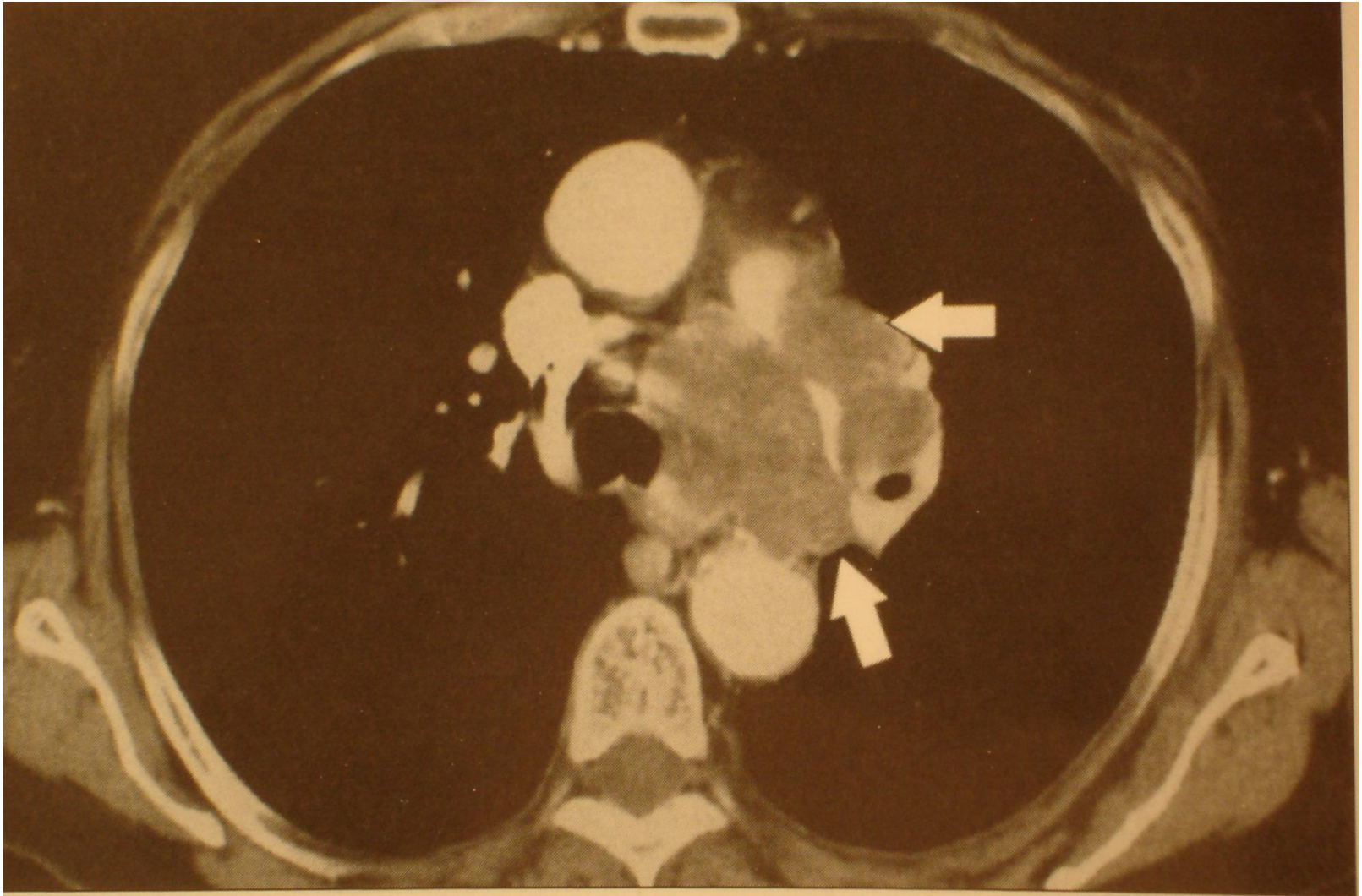
CT Θώρακος

Bronchial cancer (white areas)
in the lung (black area)

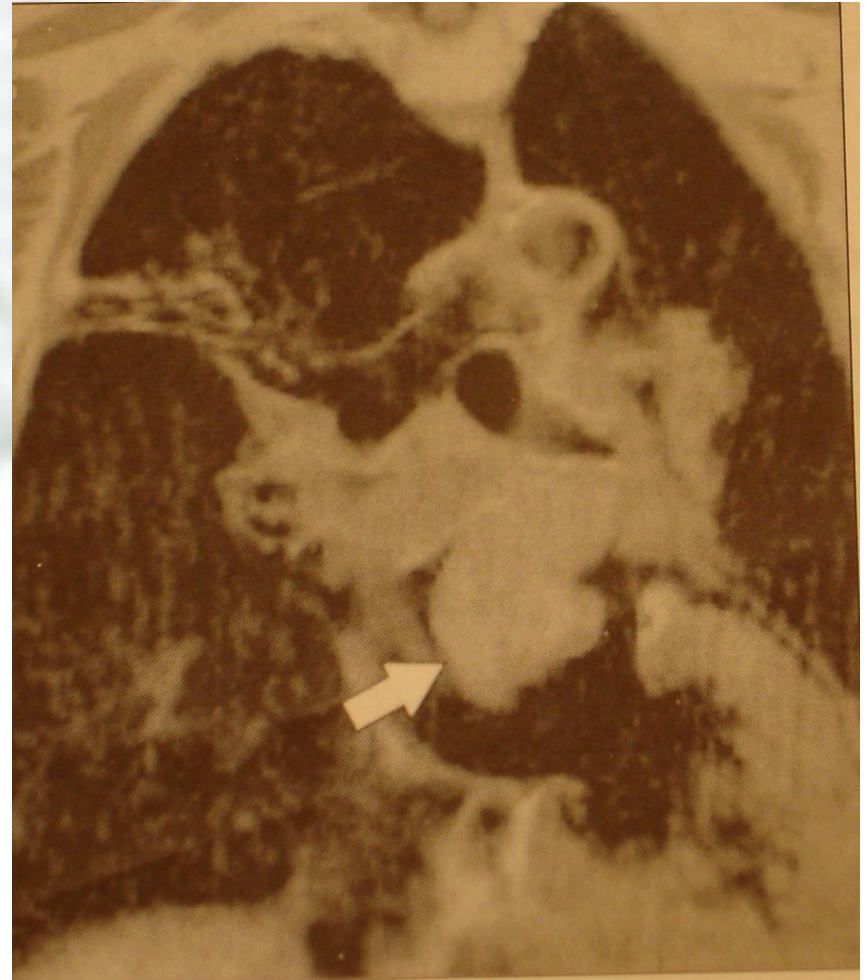
CT Θώρακος

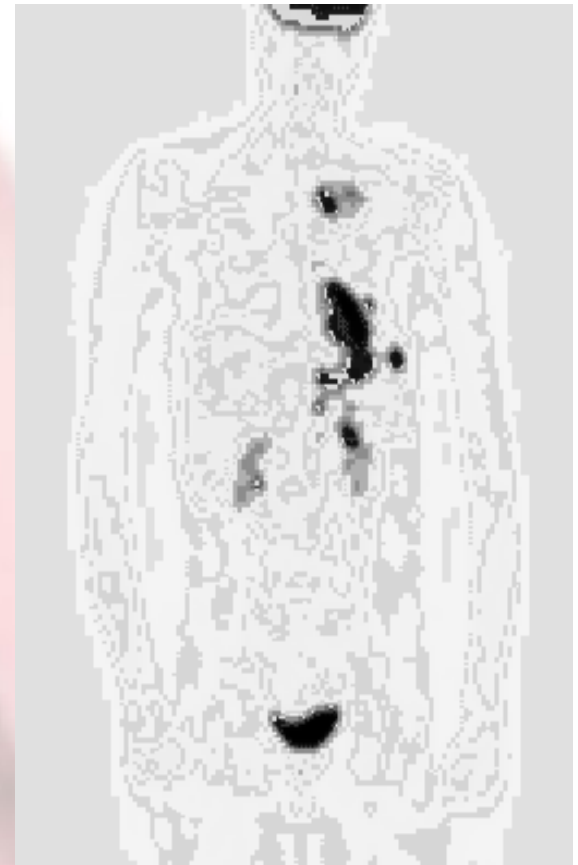
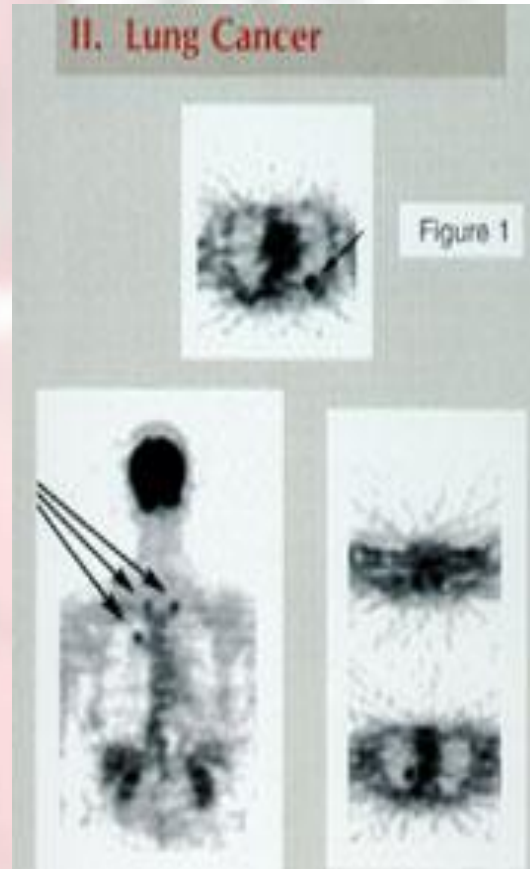
Μαγνητική Τομογραφία (MRI)

- ❑ Ευαισθησία Ανάλογη της CT
- ❑ Μεσοθωράκιο
- ❑ Όγκοι των Κορυφών των Πνευμόνων
- ❑ Μειονέκτημα το Υψηλό Κόστος

MRI θώρακος

PET Scan

Μη Μικροκυτταρικός Καρκίνος Πνεύμονα (NSCLC)

STAGE

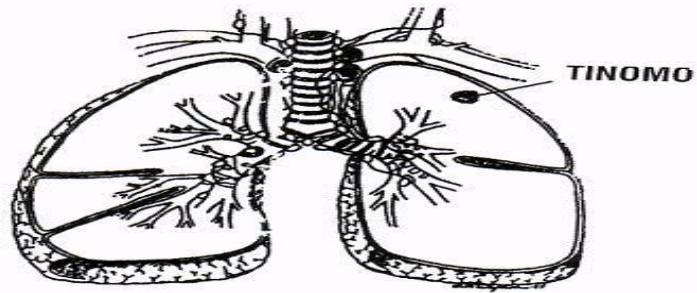
Iα	T1	N0	M0
Iβ	T2	N0	M0
IIα	T1	N1	M0
IIβ	T2	N1	M0
	T3	N0-1	M0
IIIα	T1-3	N1	M0
IIIβ	Any	any	M0
	T4	N3	
IV			Any M1

T = Μέγεθος Όγκου: (T1 < 3cm, T2 > 3cm + ατελεκτασία), Θέση Όγκου (T3 εκτείνεται στις πλευρές, θωρακικό τοίχωμα, περικάρδιο ή πλήρης ατελεκτασία), Τοπική Διήθηση (T4 διηθεί το μεσοθωράκιο ή πλευριτική συλλογή)

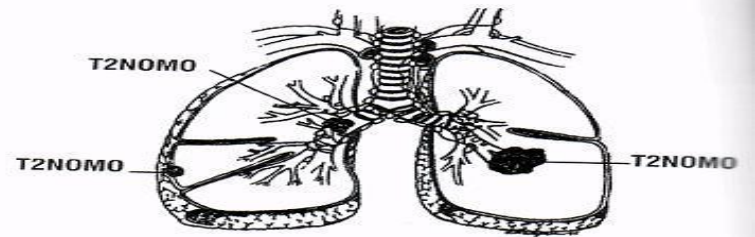
N = Λεμφαδενική Επέκταση (N1 περιβρογχικούς ή πυλαίους, N2 ομόπλευρους του μεσοπνευμονίου ή υποτροπιδικούς) και N3 (ετερόπλευρους ή/και υποκλείδιους)

M = Απουσία (M0) ή Παρουσία (M1) Μεταστάσεων

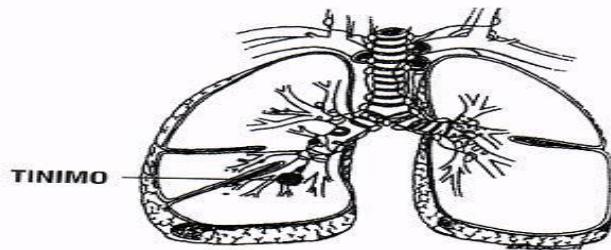
ΣΤΑΔΙΟ IA

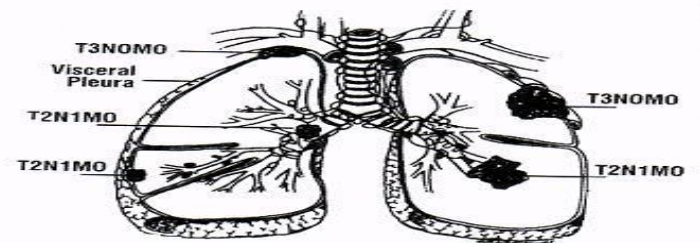
ΣΤΑΔΙΟ IB

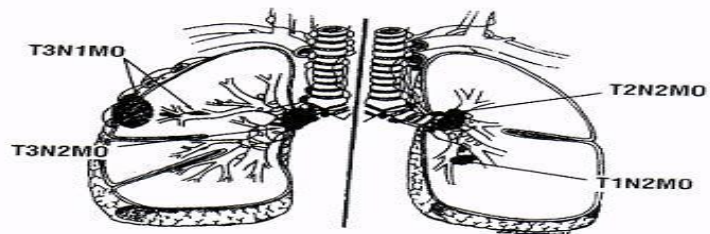
ΣΤΑΔΙΟ IIA

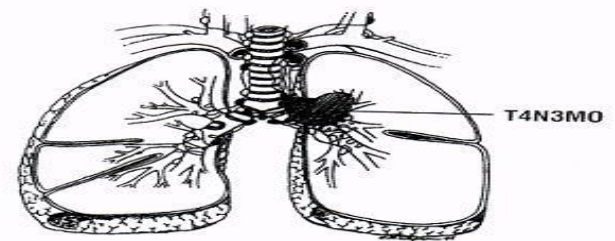
ΣΤΑΔΙΟ IIB

ΣΤΑΔΙΟ IIIA

ΣΤΑΔΙΟ IIIB

N2 nodes

Superior mediastinal

1. Highest mediastinal
2. Upper paratracheal
3. Pre or retrotracheal
4. Lower paratracheal

Aortic

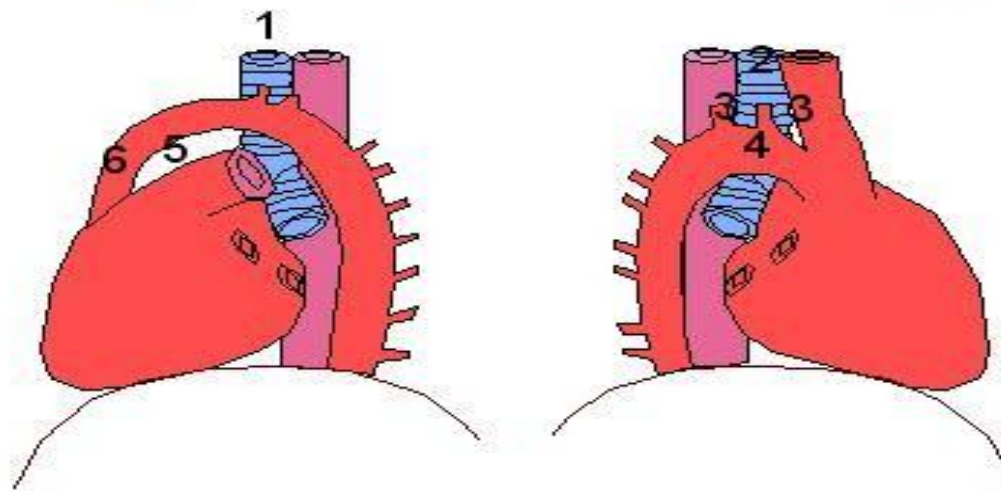
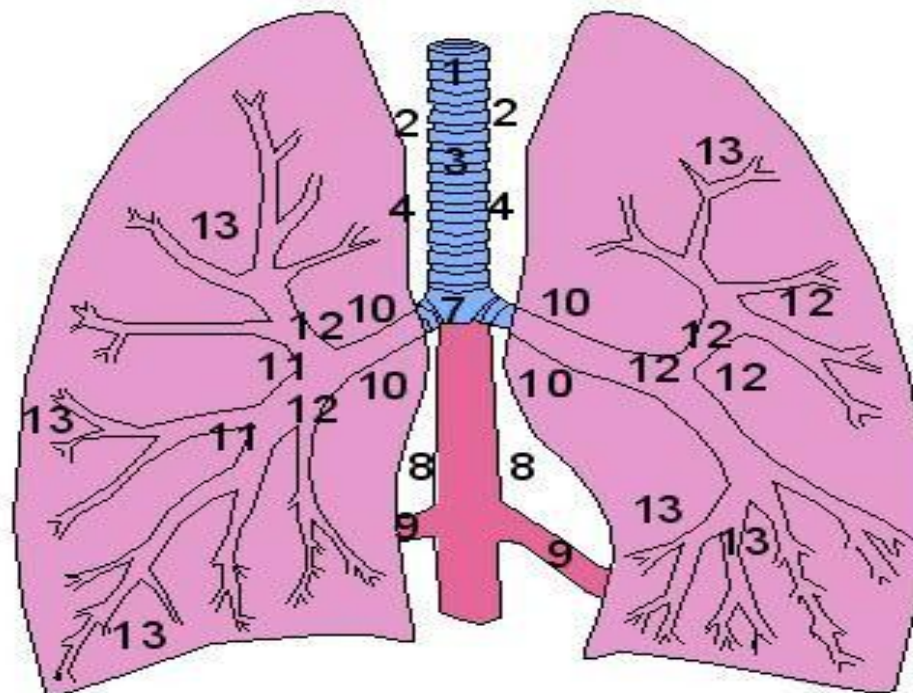
5. Subaortic (aortic window)
6. Para-aortic (ascending aorta)

Inferior mediastinal

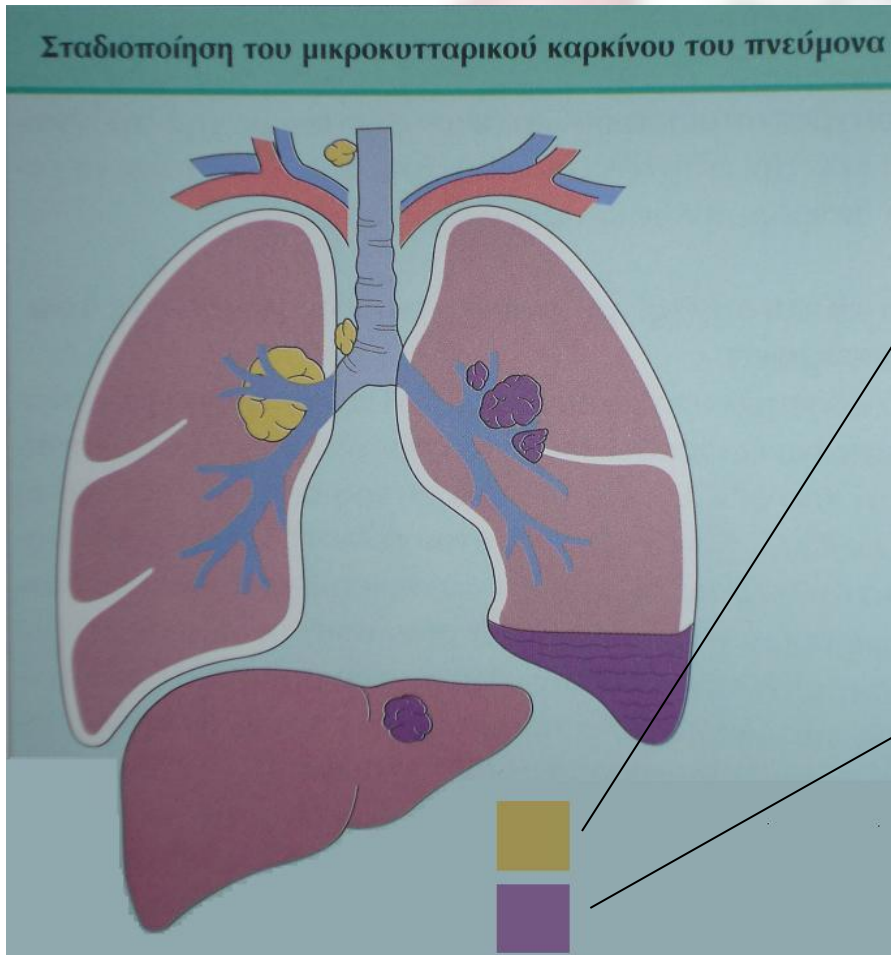
7. Subcarinal
8. Para-oesophageal
9. Pulmonary ligament

N1 nodes

10. Hilar
11. Interlobar
12. Lobar
13. Segmental or parenchymal

Μικροκυτταρικός Καρκίνος Πνεύμονα (SCLC)

ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΕΝΗ Ν.:

Περιορίζεται στο ένα ημιθώρακιο και τους ομόπλευρους υπερκλειδίους λεμφαδένες

ΕΚΤΕΤΑΜΕΝΗ Ν.:

Εκτός του ενός ημιθωρακίου ή συμμετοχή του υπεζωκότα

Passive Smoking Kills!

SECOND HAND SMOKE KILLS

Ογκολογία Θώρακος: Σύγχρονη Κλινικοεργαστηριακή Προσέγγιση και Έρευνα

Διοργανωτής:

Ογκολογική Μονάδα Γ'ΠΠ, Γενικό Νοσοκομείο «Η Σωτηρία»,
Ιατρική Σχολή Πανεπιστημίου Αθηνών

Υποψήφιοι:

- Πτυχιούχοι Τμημάτων Ιατρικής, Νοσηλευτικής, Βιολογικού, Φαρμακευτικού.
- Ιατροί που διαγιγνώσκουν και θεραπεύουν ασθενείς με Καρκίνο Πνεύμονα:
- Παθολόγοι-Ογκολόγοι, Ακτινοθεραπευτές, Πνευμονολόγοι, Θωρακοχειρουργοί, Ψυχίατροι, Παθολογοανατόμοι

Οι διαλέξεις θα λαμβάνουν χώρα:

- στο Αμφιθέατρο της Ογκολογικής Μονάδας, Κτίριο Ζ, 2^ο όροφος, Νοσ. «Η Σωτηρία»
- κάθε 2^ο Σαββατοκύριακο, Παρασκευή 17:00-21:00 & Σάββατο 09:00-17:00.

Θέματα Προγράμματος:

- Οδηγίες συγγραφής ιατρικών δημοσιεύσεων και ανακοινώσεων
- Εκπαίδευση στην σωστή παρουσίαση ενός επιστημονικού θέματος
- Βασικές αρχές βιοστατιστικής
- Μοριακά μονοπάτια
- Από το σύμπτωμα στη διάγνωση
- Συνδυαστικές θεραπείες καρκίνου πνεύμονα
- Επείγουσες καταστάσεις στην ογκολογία
- Βασικές αρχές κλινικών μελετών
- Υποστηρικτική και ανακουφιστική αγωγή
- Ανθρωπιστική ιατρική

Διάρκεια: Δύο έτη (4 εξάμηνα): Οκτώβριος 2011-Ιούνιος 2013

Δίδακτρα: 1000 Ευρώ / εξάμηνο (συνολικά 4 εξάμηνα).
Περιορισμένος αριθμός υποτροφιών με σειρά επιτυχίας

* Θα χορηγηθούν υποτροφίες με σειρά επιτυχίας στις εξετάσεις.

Πληροφορίες:

- Γραμματεία Εκπαίδευσης Ογκολογικής Μονάδας:
Κα Ε. Μελισσαροπούλου, oncologysecr@med.uoa.gr, www.eoncology.gr, τηλ. 210 7700220
- Γραμματεία Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων της Ιατρικής
Σχολής Αθηνών, www.grammateia.med.uoa.gr, τηλ. 210 746 2032, 2035

ΑΤΛΑΝΤΑΣ

ΟΓΚΟΛΟΓΙΑΣ ΘΩΡΑΚΑ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΥΡΙΓΟΣ

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΚΙΟΖΟΣ

ΑΝΔΡΙΑΝΗ ΧΑΡΠΙΔΟΥ

Πρόλογος ALAN SANDLER

